

Postoperativ smärta och nedtrappning av analgetika

Vårdnivå och samverkan

Postoperativ smärta hanteras i första hand av opererande enhet men uppföljning kan efter remittering ske på annan enhet, både primärvård och annan slutenvårdsenhet.

Prevention

En förberedd och välinformerad patient hanterar den postoperativa situationen bättre, med minskat behov av smärtlindring som följd. Patienten ska i god tid före ingreppet informeras om vilka smärtbehandlingsmetoder som kan erbjudas, hur smärtskattning fungerar samt att det är lättare att förebygga smärta än att behandla den sedan den uppkommit.

Behandling

Se Rekommendationer för postoperativ smärtbehandling med läkemedel på vårdavdelning, framtaget av Regional postoperativ smärtgrupp.

För patientinformation om analgetika se Patientinformationer, Ordination och förskrivning av läkemedel, Läkemedelskommittén under relaterat.

Parenteral administrering av opioider ska tidigt i det postoperativa förloppet konverteras till peroral behandling. Depotberedning ges till de patienter som har en förväntad längre tids användning av opioider.

För att minska risk för tillvänjning och missbruk av opioider ska det i läkemedelslista och epikris framgå hur länge läkemedelsbehandling för postoperativ smärta förväntas behövas.

Uppföljning

Vid uppföljning ska smärtbehandlingen utvärderas och successivt minskas då den postoperativa smärtan försvinner.

I patientinformationen för Dolcontin och Oxycontin anges att patienten ska trappa ned dosen i samråd med läkare. Vid utskrivning av patient, som erhåller behandling med starka opioider, kan schema för nedtrappning användas. Alla patienter som skrivs ut med en opioid ska ha en nedtrappningsplan.

Se förslag på nedtrappningsscheman på Utsättning/nedtrappning av opioider under relaterat.

Extrados att ta vid behov är kortverkande tablett/kapsel morfin eller Oxikodon. Vid högre dosering där svårigheter finns vid nedtrappning rekommenderas remiss till smärtkliniken.

Nedtrappningsschema kan även användas, i de fall preoperativ opioidbehandling är ökad postoperativt, för minskning till preoperativ dos.

Hos patienter som har kvarvarande smärta 2-3 veckor postoperativt ska ny bedömning av smärtan göras och läkemedelsbehandlingen omprövas. Detta hanteras i första hand av opererande enhet, men kan undantagsvis efter remittering ske på annan enhet.

Om smärtorna kvarstår mer än 3 månader och ytterligare förbättring inte är att förvänta bör eventuellt kvarstående opioid trappas ut enligt rekommendation. Vid behov kan patienten remitteras till smärtherehabiliteringsteam eller smärtkliniken.

Abstinens

De flesta patienter kan bruka opioider i relativt låg dos under 2-3 veckor och avsluta direkt utan risk för abstinens.

Risken att drabbas av abstinens är dock individuell och kan uppträda så tidigt som efter 4-5 dagars behandling. Ett snabbt utsättande av opioider ger risk för symtom som kan förekomma i en tidig och/eller en sen fas. Den tidiga (inom 6-24 timmar) kännetecknas bl.a. av gäspningar, svettningar, rinnsnuva, tårflöde, vidgade pupiller och gåshud, medan den sena fasen (2-3 veckor) ofta visar sig i form av illamående/kräkningar, diarré, benvärk och nedstämdhet.

En längre nedtrappning kan minska risken för abstinens, speciellt om dosen postoperativt varit hög. För mer information om behandling mot abstinens se Att tänka på som läkare ansvarig för nedtrappning av opioider under relaterat.

Det finns även paket i Cosmic för behandling av opioidabstinens.

Rehabilitering

Optimal smärtbehandling är viktigt för att underlätta rehabilitering.

Bedömning, information och träningsråd av fysioterapeut och/eller arbetsterapeut är av stor vikt för att stärka patienten i dennes rehabilitering och smärta efter operation.

Vid kvarstående långvarig smärta bör bedömning av behov av smärtherehabilitering/stöd smärthantering övervägas – Multimodalt rehabiliteringsförfarande.

Sjukskrivning

Viktigt att från början ha en tydlig plan för sjukskrivning både avseende rehabilitering och återgång i arbete för att undvika långvariga sjukskrivningar.